

کنکاش ابعاد هویتی و زیبایی‌شناسی المان‌ها و نمادهای شهری در معماری ایرانی - اسلامی**

زهرا پرهیزکاری^{۱*}، ابراهیم مرادی^۲، نازنین نصراللهی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان، گروه معماری، اهواز، ایران .

پست الکترونیکی: zparhizkari1113@yahoo.com

^۲ استادیار و عضو هیئت علمی گروه باستان‌شناسی (دوران اسلامی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران .

پست الکترونیکی: dr.moradi94@yahoo.com

^۳ استادیار و عضو هیئت علمی گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه ایلام، گروه معماری، ایلام، ایران

پست الکترونیکی: nazanin_n_a@yahoo.com

چکیده

امروزه "بحران هویت" در معماری از مهم‌ترین دغدغه‌های معماران و کاربران آن می‌باشد. بر اساس دیدگاه اسلامی، بحران یاد شده ناشی از عدم شناخت درست انسان و نیازهایش، و به دنبال آن عدم وجود زمینه‌های مناسب در فضاهای معماری برای کمال اوست. از آنجا که رسالت واقعی فضاهای آموزشی فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای رشد و تعالی همه جانبه انسان به سمت غایت مطلوبش است، توجه به مسأله‌ی مذکور در این فضاها از ضرورت بیشتری برخوردار است. شهر ایرانی اسلامی مفهومی برای معرفی شهرهایی است که از یک سو متأثر از فرهنگ و آموزه‌های دینی و ارزش‌های اسلامی است و از سوی دیگر دارای پشتوانه‌ی عظیم تاریخ و تمدن ایرانی می‌باشد. خصایص شهر اسلامی در سه قلمرو اقتصادی، کالبدی و اجتماعی دسته‌بندی می‌شوند که از جمله فضاهای کالبدی عمومی شهر اسلامی می‌توان به مدارس ایرانی اسلامی اشاره نمود که مراحل تکاملی مسجد-مدرسه‌ها بوده و به عنوان عنصری پایدار در توسعه شهر اسلامی همواره حضور داشته است. پژوهش حاضر بر مطالعات کتابخانه‌ای استوار است و در آن تلاش شده است تا مبانی نظری فرهنگی و اهمیت کاربرد نمادهای فرهنگی در بیان معنا، ایجاد حس هویت و آرامش محیط‌های شهری مورد بازکاوی قرار گیرد. بدین منظور، پس از تعریف این عناصر، به نقش و اهمیت آن‌ها در تسهیل ارتباطات جوامع بشری، درک عملکرد سازه‌ها و مناظر شهری، بیان معنا و ایجاد حس هویت پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: هویت، هویت دینی، زیبایی‌شناختی اسلامی، معماری ایرانی-اسلامی، عناصر معماری و شهرسازی، شهر اسلامی